

*Parlament České republiky*  
**POSLANECKÁ SNĚMOVNA**  
2004

*4. volební období*

---

284/4

**Stanovisko**

prezidenta republiky, jímž vrátil Poslanecké sněmovně zákon,  
kterým se mění zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších  
předpisů

Parlament České republiky Kancelář Poslanecké sněmovny Poštovní zpráva	
Datum: 11. 01. 2004	
Č.j. 153/04	Přílohy. Návrh zákona

Prezident  
republiky

284/4

V Praze dne 12. ledna 2004

Vážený pane předsedo,

využívám své pravomoci dané mi článkem 50 Ústavy České republiky a  
**v r a c í m** Poslanecké sněmovně zákon přijatý dne 15. prosince 2003, kterým  
se mění zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon mi byl postoupen dne 29. prosince 2003.

Zákon vracím Poslanecké sněmovně především ze dvou důvodů:

Prvním z jich je, že zákon citelným způsobem narušuje rovnováhu mezi  
třemi složkami státní moci: mezi mocí zákonodárnou, výkonnou a soudní. Tato  
rovnováha je nezbytnou podmínkou pro fungování demokratického státu a návrh  
ji narušuje v neprospěch moci zákonodárné, vykonávané jediným orgánem  
voleným přímo občany – Parlamentem ČR. Návrh totiž umožňuje vládě a  
Ústavnímu soudu obcházet parlament při zásazích do právního řádu. Jsem  
přesvědčen, že i na vytváření podmínek pro plnění mezinárodních závazků a na  
nápravě jejich případného porušení – což je tématem tohoto zákona - se mají  
podílet všechny tři složky státní moci a parlament z toho není možné vylučovat,  
jak to tento zákon činí.

Druhým důvodem, který souvisí s výše uvedeným potlačením role parlamentu, je, že návrh bezpříkladně otevírá český právní řád zásahům cizích autorit, kterými podle tohoto návrhu může být v podstatě jakýkoli mezinárodní orgán či instituce, jejímž je ČR členem. Český právní řád by se tak stal zranitelným i vůči nahodilým, nekoncepčním, necitlivým a zájmům české veřejnosti odporujícím zásahům.

Podrobněji uvádím následující argumenty: Novela zákona o Ústavním soudu skrytým způsobem rozšiřuje pravomoci Ústavního soudu a vlády na úkor parlamentu. Děje se tak prostřednictvím nové definice mezinárodního soudu (§ 117). Podle stávající definice se jím rozumí pouze štrasburský soud. Podle navrhované definice se jím rozumí již kterákoli mezinárodní instituce či arbitrážní tribunál, kterých je Česká republika členem podle smlouvy uzavřené např. jen vládou či ministerstvem.

Původní definice zněla: „Mezinárodním soudem se pro účely tohoto zákona rozumí mezinárodní orgán, oprávněný rozhodovat o stížnostech proti porušení lidských práv a základních svobod, jehož rozhodnutí jsou v České republice závazná podle mezinárodních smluv, k jejichž ratifikaci dal parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána“.

Nová definice vypouští slova: „oprávněný rozhodovat o stížnostech proti porušení lidských práv a základních svobod“, která zužují platnost pouze na štrasburský soud. Toto zúžení by tedy přestalo platit a mezinárodním soudem by bylo možné podle tohoto zákona rozumět i kterýkoliv jiný orgán či instituce, kterých je Česká republika členem.

Vše vyhrocuje nově formulovaný § 118, odstavec 1, podle kterého „shledal-li mezinárodní soud, že zásahem orgánů veřejné moci byl porušen závazek, který pro Českou republiku vyplývá z mezinárodní smlouvy, zejména že tímto zásahem bylo porušeno lidské právo nebo základní svoboda fyzické nebo právnické osoby, a jestliže takové porušení spočívá v platném právním předpisu, podá vláda Ústavnímu soudu návrh na zrušení takového právního předpisu nebo jednotlivých ustanovení, pokud zrušení nebo změnu nemůže zajistit jiným způsobem“.

Z formulace „závazek, který pro Českou republiku vyplývá z mezinárodní smlouvy ...“ by teoreticky mohlo plynout, že pokud vláda nebo ministerstvo uzavře v rozporu s českými ústavně-právními předpisy mezinárodní smlouvu, která podle ústavy nebude součástí právního řádu České republiky, která však bude mezinárodněprávně závazná, bude se poté vláda na základě rozhodnutí mezinárodního tribunálu moci u Ústavního soudu domáhat např. zrušení zákona. Tím by mohla obcházet legislativní pravomoc parlamentu.

Zcela vágní je i formulace „pokud vláda zrušení nebo změnu nemůže zajistit jiným způsobem“. Lze ji vykládat i tak, že se vláda může obrátit na Ústavní soud i tehdy, když se svým návrhem na legislativní změny neuspěje v parlamentu, a to například proto, že je špatně připraven. I tato formulace umožňuje širokou interpretaci, vedoucí v konečném důsledku k možnosti obcházet svrchovanou zákonodárnou moc parlamentu. Interpretací ustanovení § 118 na pozadí ustanovení nově navrhovaného znění § 117 lze dospět k závěru, že by se novelou běžného zákona mohly podstatně měnit kompetence zakotvené v ústavě.

Za problematické považuji i další skutečnosti. Možnost obnovy řízení před Ústavním soudem pouze na trestní věci považuji za diskriminační. Toto právo by měl mít každý, jehož lidské právo či základní svoboda bylo porušeno, a to bez ohledu na druh řízení, v jakém se tak stalo. Navíc v tomto případě návrh zákona dostatečně nechrání práva třetích osob. Za nedořešené považuji i ustanovení o oprávnění stěžovatele, který podal ústavní stížnost k Ústavnímu soudu, podat současně i dovolání k Nejvyššímu soudu. Oba soudy mají povinnost rozhodnout a nic je nezavazuje rozhodnout stejně. Může se proto stát, že v jedné věci budou vydána dvě protichůdná pravomocná rozhodnutí.

Zásadní je skutečnost, že až dosud bylo porušení lidských práv jediným důvodem pro návrh vlády na zrušení platného právního předpisu, zatímco navrhované znění přikazuje vládě podat návrh na zrušení platného českého právního předpisu vždy, když kterákoliv mezinárodní instituce, které je Česká republika členem, zkonstatuje, že takový předpis je v rozporu s nějakým mezinárodním smluvním závazkem.

Přijatý zákon jako celek hodnotím jako nekoncepční a nesystémový a především ohrožující náš právní řád jako výraz vůle občanů České republiky. Proto jsem se rozhodl tento zákon Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR vrátit.

S pozdravem

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Lubomír Zaorálek'. The signature is fluid and cursive, with a large loop at the end.

Vážený pan

**PhDr. Lubomír Zaorálek**  
předseda  
Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR  
Sněmovní 4  
118 26 Praha 1